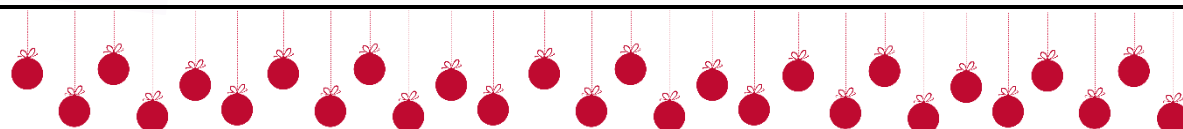

ŠULSKE NOWINY

Serbska wyša šula Ralbicy
UNESCO projektna šula
www.sorbische-schule-ralbitz.de

Hodownik 2025
30. lětnik, 297. wudaće

Zeznawanske dny noweho pjateho lětnika

Wot 11. do 13. awgusta 2025 přewjedźechu so na Serbskej wyšej šuli w Ralbicach tradicionelne zeznawanske dny noweho pjateho lětnika. Poňaj wjesela postrowištaj rjadowniski wučer knjez Kliemank a zastupjerka knjeni Manjappara nowe šulerki a nowych šulerjow. Zaměr na třoch dnjach běše nowych sobuwuknjacych, šulu a wučerjow zeznać.

Swjatočny zazběh

Prěni šulski dzeń započa so z krótkim zeznawanskim kołom w šuli, prjedy hač startowaše nowe šulske lěto ze swjatočnej

Božej mšu w Ralbicach. Wutrobny džak ma so šulerkam a šulerjam 10. lětnika wuprajić, kotřiž su Božu mšu sobu wuhotowali. Po tym zhromadźichu so wšitcy wuknjacy na šulskim dworje, hdžež slědowaše powitanje noweho lětnika. Wosebje rjenje bě předstajenje šulerskich kmóťristwow: Džesaty lětnik přepoda chowancam mału cokorowu titu. Prěni dzeń skónči so z organizatoriskimi nadawkami kaž z wozjewjenjom wučbneho plana a domjaceho porjada, z wudaćom wučbnicow a přewjedženjom někotrych powučenjow.

Na lóštne wašnje do šulskeho žiwjenja

Na druhim dnju běchu zeznawanske zwučowanja planowane. Přewjedže so šulske wubědźowanje zhromadnje ze džesatym lětnikom. Na lóštne wašnje zeznachu nowe šulerki a nowi šulerjo šulski dom. Popołdnu podachmy so do stareje šule, w kotrejž so w pječ skupinach picy spřihotowachu. Samočinjene pica-caŕty z melonowej brěčku wosebje derje słodžachu. Dale dojedna so rjadownja na rjadowniske regule, kotrež samo z podpismom wobkrućichu.

Štom za přichod

Na třecím dnju ležeše ćežišćo znowa na zwučowanjach k skrućenju rjadowniskeje zhromadnosće. Někotři wuknjacy paslachu z knjeni Hajnowej indiwiduelne kartki z mjenom, tamni spřihotowachu městno w zahrodže za rjadowniski štom. Zhromadnje sadži so jablučina družiny Alster - symbol za růst, wědu a zwjazanosć. Demokratisce wuzwoli so tež přeni rjadowniski řečnik. Dalše zamołwitosće so tohorunja rozdžělichu, tak zo dósta kóždy šuler a kóžda šulerka wěšty nadawk.

Wuspěšne zakónčenje

W Konjecach slědowaše měrne wuklinčenje zeznawanskich dnjow z grilowanjom. Tam wobdžělichu so tež starši a džesaty lětnik. Sydaše „Flammkuchen“ z pjecy swójbje Čornakec, kotbasy, twarožk a stóдне napoje. Při tym hrajachu so wšelake hry.

Wutrobny džak chcemy swójbje Čornakec za wužiwanje lěčneje kuchnje a mobilneje pjecy wuprajić. Tohorunja chcemy so šulerkam a šulerjam džesateho lětnika za zabawne hry džakować, staršim pjateho lětnika a wšitkim podpěraćelam w pozadku. Zeznawanske dny su nam pokazali, kak wažna stej zhromadnosć a mjezsobna podpěra za wuspěšny start do noweho šulskeho lěta.

- tekst a wobrazy: Mathias Kliemank -

Swjaty Mikławš z Myry

Zawěsće znajeće hižo stawiznu wokoło hód. Znajeće wy pak tež stawiznu swjateho Mikławša? Wón je so někak 280 w Patara narodził a zemře w decembru někak wokoło lěta 350. Pola spominamy 6. decembra na swjateho Mikławša. Wón ma wšelakore mjena, na přikład so w sewjeru Němskeje Sunner Klaas abo Sunner Klaus mjenuje. W Rumunskej rěka zaso Sfantul Nicolae. W přenjeje počjcy 4. lětsotka skutkowaše jako biskop z Myry w małoaziatiskej kónčinje Lykien (džensa

Turkowska). Wo nim dawa džensa mnoho legendow, kotrež počasu k tomu wjedžechu, zo wobhladujemy jeho džensa jako jednoho z najwažnišich swjatych. Wo Mikławšu znajemy tež někotre rjekowske skutki kaž na přikład

„Mitgiftspende“. Chudy muž chcyše swoje tři džowki prostituować, dokelž pobrachowachu jemu pjenjezy za žeńtwy. Mikławš wo tym zhoni a ćisny tři nocy za sobu doħo stajnje wulki čwak złota přez wokno k młodym žonam. Toħodla mjenujemy jeho tež „swjaty z třomi złotymi kulkami abo jabłukami“. Nětko wěšće dokładnišo, što swjaty Mikławš je.

- tekst: Liska Markulec, wobraz a informacije z: https://de.wikipedia.org/wiki/Nikolaus_von_Myra 20.10.2025/14:28Uhr-

Klimje přichilene hody – dže to docyła?

Hody – swjedźeń lubosće a konsuma – abo? Přemysluj raz, kelko milionow darow, kelko tonow wotpadkow abo so błyšćate swěčkowe rječazy wšudže nadeńdžemy, kotrež njesměrnje wjele miliny žeru! Je to tež hinak móžne? Ale wězo! Chcemy tebi ideje předstajić, kak so hodowne dny naslědnje (nachhaltig) wuhotować hodža a kak so tež wjeselo při tym njezhubi.

Hodowny štom z plastiki?

Mnozy sej mysla, zo je plastikowy štom wobswětej tyjacy, jenož, dokelž hodži so kóždy lěto znova wužiwać. Tola to trjechi jenož we wěstej měrje. Wjetšina kumštnych štomikow importuje so z druhich krajow a prjedy abo pozdžišo ćisny so tež tutón štomik přeč. Što móžemy město toho hinak činić? Prawy štom z regionalneho lěsnistwa je přenja móžnosć. Abo: Wupožč/kup sej štom w horncu, kotryž móžeš pozdžišo sadzić abo zaso wrócić. Chceš hišće kreatiwnišu ideju? Natwar sej sam(a) štom z drjewowych zbytkow, knihow abo hałuzow.

Zmysłapołne dary

Kóždy lěto mamy samsne prašenje – što darju?

Město něčeho noweho, štož tón abo tamna potom docyła njetrjeba, móžemy tola tež něšto wosobinske abo wobswětej tyjace wuspytać.

Kak by było ze samočinjenym? Na přikład z poprjančkami, swěčkami, wobrazami abo darimy zhromadny

čas. Potajkim dobropisy za zhromadny filmowy wječor abo wěstu aktiwitu.

Tež regionalne dary z wobchodow našeje wokoliny móža być jara rjane. A kak dary zapakuješ? Spytaj tola jónu nowinu wužiwać abo zbytki płatow!

Swjedźenska jědź bjez brojenja zežiwiđow

Hdyž hladaš při warjenju na regionalne a sezonalne produkty, tyje to našej klimje. Snano wuspytaš jónu wegetariske abo wegan jědže?

Milinu lutować ze stilom

Trjebaš woprawdže stajnje wšitko wobswětlene, zo by hodownu naladu měł/a? LED-swěčkowe rječazy přetrjebaja hač do 80% mjenje miliny hač starše modele. Tež časnik, kotryž hodži so tak nastajić, zo hasnje so wot samo, je dobra opcija, milinu lutować.

Naslědnje po puću być

Dyrbi kóžda jězba z lětađom być? Štóž wopyta přez swjate dny swójbu, móže tež raz z ćahom jěć abo z busom (Fernbus).

Facit

Klimje přijomnje swjećić, njerěka hnydom, so wšeho wzdać. Dže wo to, sej žiwjenje wědomje lubić dać - mjenje plastiki, mjenje stresu a wjac woprawdžitich wokomikow.

Na kóncu wšako njeliči, kelko darow so pod hodownym štomom chowaja, ale štó sedži ze mnu wokoło štoma a z kim sym intensiwnje wokomiki dožiwić směł/a. Toho budźmy sej wědomi!

- tekst: Lydija Pešmanowa, někotre informacije z:
<http://www.verbraucherzentrale-bawue.de/wissen/energie/strom-sparen/energiesparende-lichterketten-leds-sind-die-beste-wahl-10902> -

INFORMACIJE – TERMINY – WŠELČIZNY

hač do 15. hodownika

10. hodownika

13. wulkeho rózka

kontejner za staru papjeru

hólcy 8. lětnika na wolejbulowym

wubědźowanju w Kamjencu

džeń wotewrjenych duri Serbskeje

wyšjeje šule Ralbicy

Hody w Rudnych horinach

Štóz chce w adwentnym času cyle wosebitu atmosferu začuwać, za toho su Rudne horiny perfektny cil. Čehodla so wopyt runje w tutym času wuplaći, kotre nałožki so tam pěstuja a kotre chłóšćenki so tu abo we wokolinje produkują, wšitko to zhoniće nětko.

Štóz chce raz woprawdžity „winter wonderland“ dožiwić a to tež hišće w bliskosći, toho přeprošuja Rudne horiny w dohodownym času k cyle wosebitemu dožiwjenju. Wosebje w adwentnym času so tam najwšelakoriše nałožki pěstuja.

„Hutzenabend“

Rjany a wotpinacy nałožk rěka „Hutzenabend“. „Hutzen“ je rudno-hórske słowo za „wjesele hromadže sedžeć“. Woni sedža před kachlemi abo kaminom, bjesaduja, hudža abo činja ručne džěta.

Hodowne wiki

W nimale kóždej wjesce abo městačku Rudnych horin móžeš hodowne abo adwentne wiki wopytać. Wjerški tutych wikow su hórske parady (Bergparaden). To su tradicionelne přěčahi, při kotrychž wjeski a města bohatu tradiciju hórnistwa (Bergbau) jich kónčiny předstaja. Hórnistwo je džěl identity, na kotruž su hordži.

Wosušk

Tež wosušk pochadža z tuteje kónčiny. Tradicionelnje je pjelnjeny z rózyrkami, citronatom a mandlemi. Pomazany je z butru a popróšeny z cokorowym próškom. Słowo „Stollen“ woznamjenja tak wjele kaž „Stütze“ abo „Pfosten“.

Budženje kurjačkow

Dalši wjesoty nałožk za džěći je budženje kurjačkow, rudnohórsce „Rachermannel'n“. Zhromadnje du starši ze swojimi džěćimi na hornju hłubju a wo durje kłapaja. Potom praja „Aufsteh'n! Es ist Zeit, die Weihnachtszeit beginnt!“ Na to smě sej kóžde džěčo někotre kurjački abo łuskače z křinje wzać a je w domje nastajić.

Parne čahi

Za tych, kotřiž so za staru techniku zajimują, je jězba z wuskokolijatymi a parnymi čahami winowatosć. Jězba w sněže je cyle wosebite dožiwjenje. W kónčinje Rudnych horin so samo tři namakaja. „Weißeritztalbahn“ we wuchodnych Rudnych horinach, kotraž je z někak 25 kilometrami najdlěša a najstarša čara. Dalša je „Fichtelbergbahn“. Wona leži na kromje hory Šmrěčnika. Třeća čara je „Pressnitztalbahn“. Wona je z mjenje hač 10 kilometrami najkrótša a leži blisko Annaberg-Buchholza.

Adwentny abo swěčkaty wobłuk

Jenož małym je znate, zo pochadźa tuta pycha z Rudnych horin. Mjeno přińdže wot słowa „schweben“. Forma dopomina na zachod do podkoptow a symbolizuje žedźbu hórnikow za dnjowej swěcu.

Nětko sće tójšto wo krasnej wokolinje zhonili. Hač natožki, chłóšćenki abo tež tamne wulětowe cile kołowokoło hodow. Rudne horiny su w kóždym počasu wopyta hódne. Tuž maće dobre ideje za přichodny wulět!

- tekst: Jakub Barč, informacije z: <https://www. erzgebirge-weihnachten.de/>;
<https://www. originalstollen.de/ weihnachten-im- erzgebirge/> ; Erzgebirgischer Schwibbogen - Wikipedia ; Stollen (Gebäck) - Wikipedia ; <https://www. bahndampf.de/ schmalspurbahnen-sachsen ->

Přejemy wšitkim šulerkam a šulerjam, staršim, džědam a wowkam kaž tež wučerkam a wučerjam žohnowane a hnadypotne hody. Rjane prózdniny a měrny hodowny čas.

